

דברי ברכה

מאיר לויץ*

חוק עקרונות האסדרה נולד בעיצומה של התמודדות חסרת תקדים עם מגפת הקורונה. בשלהי שנת 2020 עוד שרר ערפל סביב השאלה מתי וכיצד תחלוף המגפה, אך היה כבר ברור כי יש להקדיש תשומות משמעותיות לחשיבה על היום שאחרי. על רקע החשש מההשלכות הכלכליות הקשות של המגפה, התחוור כי אחד מאפיקי הפעולה המרכזיים להתמודדות עם משבר כלכלי ולהאצת הצמיחה של המשק גלום בקידום מדיניות אסדרה מיטבית תוך הפחתת נטל אסדרתי עודף.

על רקע זה צמחה היוזמה של דרגי המקצוע לקדם מהלך תשתיתי לקידום אסדרה מיטבית בישראל, מתוך שותפות יוצאת דופן בין משרד ראש הממשלה, משרד המשפטים ומשרד האוצר. כך, על יסוד עבודה מקצועית מעמיקה, החל המהלך ההיסטורי שהסתיים בחקיקת חוק עקרונות האסדרה. התהליך, מטבע הדברים, היה מורכב מאוד וחייב התמודדות עם אתגרים של ממש שחייבו דבקות במשימה מצד כל הגורמים שהאמינו בחשיבותו. במהלך העבודה על החוק נכנסו תיקונים ואיזונים חשובים, בין היתר הודות למעורבותם של גופי חברה אזרחית ונציגים מהמגזר הפרטי וכן תודות להליך המשמעותי שנערך בכנסת ישראל. בתום תהליך החקיקה, החוק – שהחל את דרכו במחלוקות חריפות – סיים את שלב חקיקתו בקונסנזוס יחסי, זאת הודות לפשרות מאוזנות שהובילו לכך שגורמים מכל צידי המפה ראו גם את החשיבות ההיסטורית שבמהלך.

חוק עקרונות האסדרה הוא חוק תשתיתי. הוא נועד לקדם ולהשלים את מהפכת ה"אסדרה המיטבית" (Better Regulation), המבקשת להפוך את עולם האסדרה שבו פעלו המאסדרים כאטומים בודדים למערכת מתוכללת שיש תשתית משפטית ומוסדית לשיפור מתמיד שלה. עד לחקיקת החוק, בעולם החקיקה הישראלי – ובמידה רבה בעולם המשפט ככלל – היה קיים משפט מנהלי כללי שעסק ברשויות המנהל באשר הן, והיו קיימים דברי חקיקה ספציפיים שהסדירו את הסמכויות של כל מאסדר ומאסדר. במובן הזה, החוק מהווה צעד משמעותי קדימה בהטמעת התפיסה הרוחבית של עולם האסדרה.

בנוסף, החוק שם דגש על הפחתת העול האסדרתי העודף המוטל על המגזר המפוקח. לצד הכרה בחשיבות האסדרה השלטונית ככלי לשמירת אינטרסים ציבוריים שונים ולקידומם, החוק מתבונן נכוחה בעלויות הניכרות הכרוכות בהטלתה ומבקש לצמצמן, ככל הניתן.

* עו"ד מאיר לויץ הוא המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט כלכלי).

ככל חוק תשתיתי, שלב היישום מחייב אורך רוח ומחויבות לתהליך ארוך טווח להובלת השינוי. עוד מוקדם להעריך את מידת הצלחתו. השגת היעדים תדרוש הקמה מלאה של רשות אסדרה כרשות עצמאית ומקצועית. יש לבססה כגוף הפועל בליבת הממשלה ושוקל את מכלול האינטרסים תוך הובלת שינויים נחוצים גם כאשר הם מאתגרים את המשרדים. נדרשים גיבוי מקצועי ופוליטי וכן נחישות ונכונות "להזיז את הגבינה". אך הכלי הונח וקיים. עצם קיומו של "מצפן" משותף לאסדרה מיטבית והקמתו של גוף ממשלתי שחושב על אסדרה בצורה רוחבית הוא חידוש חשוב כשלעצמו. כעת נותר לעשות בכלי זה שימוש חכם ומושכל.

אני מברך על חוברת חשובה זו, הבוחנת לראשונה את ההסדרים השונים שנקבעו בחוק עקרונות האסדרה. המאמר הפותח, שנכתב על ידי ד"ר יובל רויטמן וד"ר יעל קריבטיטלבוים ממחלקתי, ממובילי היוזמה והמהלך לחקיקת החוק, פורס בפני הקורא את עיקרי החוק על הרציונלים המרכזיים שעומדים בבסיסם. אני סמוך ובטוח כי מאמר זה, לצד המאמרים החשובים הנוספים שבחוברת, ישמשו כאבן יסוד חשובה במלאכת יישום החוק ופרשנותו. כולי תקווה כי יתווספו בשנים הבאות מחקרים נוספים שיסייעו גם הם לקידום מהפכה חשובה זו. בסופו של יום, אסדרה מיטבית היא מטרה משותפת הצפויה להועיל לא רק ליעדים כלכליים, אלא גם לסייע לשמר את אמון הציבור במערכות הרגולטוריות תוך הגנה מיטבית על זכויות האזרח וקידום שלטון החוק.